

- Smit, J., 2006. Bijen en wespen: 68-80. In: H. Eggelte (red.), Arnhemse uiterwaarden. Natuur in Meinerswijk, Bakenhof en Stadsblokken. - Jubileumboek 100 jaar KNNV afdeling Arnhem, 127 p.
- Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra & T. Westra, 1985. Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties 1. - IVN, VARA & VEWIN, 304 p.

Kruipwilg (*Salix répens*)

De kruipwilg is een lid van de wilgenfamilie (Salicaceae). Een familie met drie geslachten, waarvan het geslacht wilg (*Salix*) met 500 soorten het leeuwendeel vormt. Met uitzondering van Australië komen in alle werelddelen wilgen voor. De meeste soorten vinden we echter in het gematigde deel van het noordelijk halfrond. Kruipwilg heeft zijn verspreidingsgebied in Eurazië liggen. Verspreid komt deze wilg in heel ons land voor, het meest in de duinen.

Met kruipende stam

Kruipwilg, de kleinste van de Nederlandse wilgen, is een dwergstruik of een lage heester met een over de grond kruipende stam. De vorm van de bladeren varieert van rond tot lancetvormig. De kruipwilg bloeit in de lente en de bladeren ontluiken pas tijdens de bloei. Evenals bij de andere soorten van de familie zijn de bloemen eenslachtig. Ze komen op verschillende planten voor en zijn dus tweehuizig. Aan beide bloemsoorten ontbreekt de kelk en de bloemkroon. De bloemen staan in de oksel van kleine schutbladen, schroefvormig aan een centrale as gegroepeerd en vormen samen een katje. De mannelijke bloemen hebben twee lange meeldraden. Ze hebben een heldergele kleur en geven vorm en kleur aan het katje. De vrouwelijke bloemen zijn groen en de katjes daarvan vallen daardoor minder op. Ze hebben een uit twee vruchtbladen gevormde stamper. Op Terschelling vond ik (AN) aan een struikje misvormde bloemen die naar tweeslachtigheid neigden. Aan een onvolledig ontwikkelde stamper (het vruchtbeginsel ontbrak) hadden zich bovenaan twee volledige helmknoppen gevormd (zie G in figuur).

Belangrijke stuifmeelleverancier

Het stuifmeel van de wilg is geel van kleur en

door het hoge stikstof- en eiwitgehalte één van de beste soorten stuifmeel voor de voeding van bijen. De kruipwilg is een van de drie wilgensoorten die op de lijst van hoofddrachtplanten van Centraal Europa voor stuifmeel staan. De stuifmeelkorrels hebben drie langwerpige aperturen, ze zijn tricolpaat. De ornamentatie van de korrels is reticulat, het tectum is netvormig. Bij de wisseling van de microscoopinstelling verandert het beeld plaatselijk van licht naar donker of omgekeerd. Met behulp van deze beelden kan de structuur van het korreloppervlak in detail worden vastgesteld. De volgorde van donker naar licht duidt op het ontbreken van de massa (de mazen van het tectum). De volgorde van licht naar donker als het focusvlak van boven de structuur tot in de structuur zakt, duidt op het massief zijn van de structuur. Het vaststellen van structuren op deze wijze wordt LO-analyse genoemd (L = lux, licht en O = obscuritas, donker).

Maar als leverancier van nectar mag de plant er ook zijn. Zowel de mannelijke als de vrouwelijke bloemen produceren nectar. Het nectarium ligt op een uitsteeksel onder aan de voorkant van de bloem. Een analyse van voorjaarshoning van een imker op Terschelling, verzameld door honingbijvolken die op de rand van het natuurgebied De Koegelwieck stonden, gaf een aandeel van 84% honing van de kruipwilg aan. Echte wilgenhoning, want daarvoor moet er tenminste 70% honing van de wilg aanwezig zijn.

Vermeerdering

In de natuur vermeerdert de kruipwilg zich door zaad en vegetatief door wortelopslag. Tijdens de vruchtrijping vormen zich lange haren aan het steeltje dat een zaadknop met de placenta verbindt. Als de zaden rijp zijn, gaat de doosvrucht door de druk van de haren met twee kleppen open. Het steeltje met haren blijft aan de rijpe zaden zitten, waardoor ze gemakkelijk door de wind worden meegenomen en verspreid. De vermeerdering door zaad heeft echter geen grote kans van slagen, omdat de zaadhuid erg dun is en de zaden daardoor heel gevoelig zijn voor uitdroging. Bovendien blijven ze maar kort kiemkrachtig en hebben ze veel licht en een vochtige grond nodig om tot ontkieming te komen.

De plant heeft echter wel een sterke neiging zich vegetatief uit te breiden, in het bijzonder op groeiplaatsen met stuifzand. Tengevolge van deze vermeerdering treffen we in dynamische

duinen vaak grote oppervlakten van hetzelfde plantentype aan. Evenals andere wilgen laat de kruipwilg zich gemakkelijk door middel van stekken vermeerderen.

Kruipwilg (*Salix repens*)

A twijg met bladeren; **B** tak met katjes met mannelijke bloemen; **C** mannelijke bloem; **D** stuifmeelkorrel (tricolpaat): 1 polair, 2 equatoriaal, 3 korreloppervlak; **E** tak met katjes met vrouwelijke bloemen; **F** vrouwelijke bloem; **G** misvormde bloem; **H** geopende doosvrucht; **I** zaad.